

Vannes, le 16 février 2020

Objet: La langue bretonne à Vannes

(e brezhoneg dindan / en breton ci-dessous)

Madame, Monsieur,

Vous êtes candidat.e à l'élection municipale de Vannes. Nous souhaitons attirer votre attention sur la langue et la culture bretonnes. Ce sujet qui nous préoccupe est plus que jamais d'actualité et vos décisions, en tant que futur.e.s élu.e.s, seront lourdes de conséquences dans les années à venir. Ai'ta! est un collectif qui milite de manière pacifique pour que la langue bretonne vive.

On estime aujourd'hui que la langue bretonne est parlée par environ 210 000 personnes en Bretagne, alors qu'elle en comptait plus d'un million au début du 20ème siècle. C'est pourquoi l'UNESCO classe le breton parmi les langues sérieusement en danger de disparition. S'il est vrai qu'au cours du siècle dernier, le breton n'avait sa place ni à l'école, ni dans les médias, ni dans la vie publique, cette politique du monolinguisme exclusif tend à régresser au profit du bilinguisme. La diversité culturelle est de plus en plus mise en avant, ainsi que les bienfaits du bilinguisme, voire du plurilinguisme, dans la construction des individus.

A l'heure de la mondialisation, les Bretons sont fiers de leur identité et souhaitent que leur langue reste vivante et soit transmise aux générations futures singulièrement par le biais de l'école, de la maternelle jusqu'à la terminale.

Le rôle des collectivités locales est donc primordial pour amplifier rapidement cette dynamique et relever ensemble le défi de la réappropriation de cette part de notre patrimoine commun, permettant ainsi le développement d'une langue bretonne vivante et créative, favorisant tout à la fois l'économie et le lien social. Les communes et communautés de communes forment l'échelon le plus proche des citoyens : ce sont elles qui créent notre cadre de vie quotidien. Les élus locaux ont donc une responsabilité déterminante en la matière. C'est pourquoi nous proposons à l'ensemble des listes en lice pour ces élections de se positionner clairement par rapport au développement de la langue bretonne, de sa culture, et de s'engager sur des actions concrètes visant à redynamiser la langue et la culture bretonnes sur le territoire dont vous aurez la charge.

Afin que les électeurs et électrices puissent connaître les actions que vous mettrez en place concernant la langue bretonne si vous êtes élu.e.s, nous vous proposons de remplir un court formulaire (ci-dessous) à nous retourner avant le 5 mars 2020.

Ne doutant pas de votre intérêt pour cette question qui nous concerne tous, nous vous prions de recevoir, Mesdames, Messieurs, nos salutations bretonnes, et espérons pouvoir, si vous êtes élu.e.s travailler ensemble pour l'avenir de notre langue.

I) Charte "Ya d'ar brezhoneg"

L'Office Public de la langue bretonne accompagne les collectivités dans leur souhait de développer le breton. La ville de Vannes a entamé des actions en vue d'obtenir le niveau 2 de la charte Ya d'ar brezhoneg : vous engagez-vous à continuer dans cette voie afin de valider le niveau 2, à aller encore plus loin ? Selon quel calendrier ?

II) Le breton dans la vie publique

1. Vous engagez-vous à systématiser l'installation de panneaux de rue bilingues à chaque fois qu'un panneau sera installé ou remplacé ?

2. Acceptez-vous de rectifier les noms de lieux mal orthographiés et utiliser au maximum les toponymes originaux en breton lors de la création de nouvelles routes, lotissements, etc...

Vous opposerez-vous à toute initiative ou toute injonction de La Poste visant à franciser la toponymie des communes ?

3. Vous engagez-vous à mettre en place des annonces orales bilingues dans les bus Kicéo?

4. Comment comptez-vous faire pour amplifier la présence du breton sur les panneaux touristiques, et l'affichage en ville d'une façon générale ?

5. Vous engagez-vous à prendre en compte le breton dans les futurs appels à projet pour renouvellement de la signalétique et à respecter la parité entre le français et le breton sur tous les panneaux bilingues ?

III) Le breton dans l'éducation

1. Si vous êtes élu.e.s, aiderez-vous au développement et à la promotion de nouvelles filières bilingues ou immersives ? Quel est votre ambition sur ce point ?

2. Soutiendrez-vous financièrement la création d'une crèche et/ou d'autres types d'accueil de la petite enfance en breton ?

3. Vous engagez-vous à continuer de soutenir financièrement les écoles DIWAN de la commune et le versement égal du forfait scolaire ? Ou bien à verser le forfait pour les enfants de votre commune allant dans une filière bilingue ou Diwan extra communale ?

4. Vous engagez vous à proposer 1h de breton à tous les écoliers vannetais?

IV) Le breton dans la vie municipale

1. Si vous êtes élu.e.s, y aura t-il un poste d'élú référent délégué à la langue bretonne (pour la ville et aussi pour l'agglomération) ?

Un chargé de mission dédié entièrement à ces questions ?

Doterez-vous la politique linguistique d'un budget propre à la hauteur des enjeux et des besoins ? De quel montant ? (préconisation : 1€/an minimum et par habitant pour développer l'usage du breton)

2. Êtes-vous d'accord pour instituer une commission extra-municipale/groupe de suivi des engagements de la charte "Ya d'ar brezhoneg" qui se réunirait deux fois par an ?

3. Vous engagez-vous à recenser les agents bilingues dans la collectivité et à valoriser leur compétence linguistique, sur la base du volontariat ? A quel moment du mandat ?

4. Allez-vous proposer des modules de formation à la langue bretonne pour les agents ? Comment ?

5. Pouvez-vous proposer un accueil bilingue dans certains services, par des personnels volontaires, et en assurer une publicité visible dans les lieux concernés (panneaux, badges...)?
6. Vous engagez-vous à inscrire la compétence « langue bretonne » dans plus de fiches de postes ? (Atsem, Bibliothèque, accueil du public, valorisation du patrimoine...)
7. Accepterez-vous les prénoms bretons à l'Etat civil ?
8. Mettrez-vous à disposition, comme à Rennes, un livret de famille bilingue français-breton ?
9. Allez-vous développer une signalétique bilingue dans les bâtiments et sur les véhicules de la mairie, de l'agglomération ? Quand ?

Nous vous remercions pour le temps que vous consacrerez à répondre à ce questionnaire.

Merci de nous faire parvenir vos réponses pour le 5 mars à : contact@aita.bzh

E Gwened, d'ar 16 a viz C'hwevrer 2020

Danvez: Ar brezhoneg e Gwened

Itron, Aotrou,

War ar renk emaoe'h evit an dilennadegoù ti-kêr a zeu. Fellout a ra deomp sachañ hoc'h evezh war hor yezh, ar brezhoneg. . E-kreiz hor preder emañ an danvez-se, a zo e-kreiz ar gaoz ken ez eo hiziv an deiz, hag ho tivizoù, c'hwi hag a zo danvez dilennidi, o devo efedoù bras-bras er bloavezhioù a zeu. Ai'ta! zo ur strollad hag a stourm en un doare habask evit ma chomo bev ar brezhoneg.

Tu a zo da soñjal e vez komzet brezhoneg gant 210 000 e Breizh, pa oa ouzhpenn ur milion a vrezhonegerien e penn kentañ an 20vet kantved. Se a zo kaoz eo bet renket ar brezhoneg gant an UNESCO e-mesk ar yezhoù en arvar bras da vont da get. Ma 'z eo gwir ne oa plas ebet evit ar brezhoneg, er c'hantved tremenet, nag er skol, nag er mediaoù, nag er vuhez foran, e weler memestra eo krog ar politikerezh unyezhek rik-se da gilañ un tamm evit leuskel plas d'an divyezhegezh. Muioc'h-muiañ e lakaer war-raok al liesseurtes sevenadurel hag ar vad a ra an divyezhegezh, pe al liesyezhegezh zoken, evit sevel personelezh pep hini.

Da goulz ar bedeladur ez eus lorc'h er Vretoned gant o hevelebiezh : int a fell dezhe e chomo bev o yezh hag e vo treuzkaset d'ar rummadoù a zeu, paneveken dre ar skolioù, adalek ar skol-vamm betek ar c'hlas termen². Pouezus-kenañ eo perzh ar strollegezhioù lec'hel eta evit ma kresko buan al lusk-se ha ma vo respontet asambles d'an dae a zo ganeomp : ober ma vo adperc'hennet ar pezh a zo ul lodenn eus hor glad boutin hag ober ma vo diorroet ur brezhoneg bev, ijinus, gouest da virvidikaat an ekonomiezh hag al liammoù sokial.

Ar c'humunioù hag ar c'humuniezhioù kumunioù eo ar bazenn bolitikel tostañ d'ar geodedourien : gante e vez stummet an endro e-lec'h ma vevomp bemdez. Gwall vras eo atebegezh an dilennidi lec'hel war an dachenn-se neuze 'ta. Se zo kaoz ma kinnigomp d'an holl listennoù war ar renk evit an dilennadegoù-se diskouez splann emaint a-du evit diorren ar brezhoneg ha sevenadur Breizh, hag int prest d'en em ouestlañ e obererezhioù pleustrek evit reiñ nerzh en-dro d'hor yezh ha d'hor sevenadur war an takad bro a vo en o c'harg.

Evit ma c'hallfe ar voterien gouzout peseurt obererezhioù emaoe'h e-sell da lakaat e plas evit ar brezhoneg ma vezit dilennet e kinnigomp deoc'h leuniañ ar furmskrid amañ-kevret hag e zistreiñ dimp araok ar 5 a viz Meurzh 2020.

Sur omp oc'h dedennet gant an danvez-se a sell ouzhipp holl hag ho pediñ a reomp, Itronezed, Aotrounez, da zegemer hor gwellañ soñjoù, gant ar spi ma c'hellimp labourat ganeoc'h fonnus hag a-gevret evit dazont hor yezh.

I) Karta Ya d'ar brezhoneg

Skoazellet e vez ar strollegezhioù lec'hel gant Ofis Publik ar Brezhoneg a-benn diorren ar brezhoneg. Krog eo Kêr Gwened da gemer diarbennoù a-benn tizhout live 2 karta Ya d'ar brezhoneg : ha prest oc'h da genderc'hel gant an hent-se a-benn tizhout al live 2, da vont pelloc'h c'hoazh? Gant peseurt deiziataer ?

C'hoant hon eus da dizhout al live 2 a-benn 2023. Gwelet'vo evit mont pelloc'h. Un ostilh efedus eo ar Garta hag ar pal hor skipailh 'zo ma'z e vefe muioc'h implijet ar yezh er vuhez foran e Gwened – er c'hirri-boutin, er skolioù hag gant an ti-kêr.

II) Ar brezhoneg er vuhez foran

1. Prest oc'h da gaougantañ ha kenderc'hel gant dibab ar c'huzul kêr a-vremañ (miz Gouere 2019) da hollekaat ar staliañ panneloù-straed divyezhek e pep lec'h bep gwech ma vo unan staliet pe erlec'hiet ?

Prest omp da genderc'hel gant ar divyezhegezh evit ar panneloù straed e Gwened hag e bep gwech ma vez posupl da lakaat war-wel ar brezhoneg er gêr.

3. A-du emaoe'h evit reizhañ an anvioù lec'h skrivet fall a fed reizhskrivadur hag implij an anvioù-lec'h orin e brezhoneg ar muiañ posupl pa vo savet hentoù nevez, lodennaouegoù h.a. ? Ha sevel a reot a-enep da intrudu pe berzioù ar Post e sell da c'hallekaat an anvioù straed pe gumun ?

Gouzout a ran ez eus bet un tabut war cheñchamant anv ar c'harter Kercado. Un tammig dipited e oan bet gant brezhonegerien bennak. Possupl eo cheñch anvioù brezhonek gant anvioù brezhonek all. Pinvidik a-walc'h eo hor yezh. N'eo oa nemet un tabut hep abeg abalamour an dra bouezus eo cheñch penn-da-benn ar c'harter evit an annezidi a-raok cheñch e anv.

Laouen omp da implij anvioù-lec'h brezhonek. Gwelloc'h ma'z eus anvioù-lec'h a-orin met posupl eo ivez krouiñ anvioù-lec'h nevez gant hor yezh.

3. Daoust hag oc'h prest da lakaat e plas kemennadennoù divyezhek er busoù Kicéo?

Ur raktres diaes e vo rak kalz 'zo d'ober : er c'hirri-boutin, war ar c'hirri-boutin ha war ar sistem-marc'houarnoù Kiceo ivez. E vo ur raktres pouezus evidomp da lakaat war wel ar brezhoneg e tout ar gêr hag ar tolpad-kêr.

4. Petra emaoe'h e soñj ober evit brasaat plas ar brezhoneg war ar panneloù touristel ha war ar skritellañ e kêr dre vras ?

Kalz a brezhoneg emañ war ar panneloù touristel dija met gwelet 'vo da lakat muioc'h c'hoazh a vrezhoneg.

5. Prest oc'h da gemer e kont ar brezhoneg er galvoù da ginnigoù da zont da adneveziñ ar panellerezh ha da zoujañ ouzh ar parder brezhoneg / galleg war an holl banelloù divyezhek ?

Plas ar brezhoneg eo pouezus-kenañ evidomp. Setu perak emaoamp o respontiñ e brezhoneg d'ho koulennoù. Bremañ ret eo deomp gounit an annezidi da zu an divyezhegezh. Emaomp o vont d'ober hon seizh gwellañ evit ma vefe doujet ur parder brezhoneg / galleg war pannelloù. Diaes e vo koulskoude. N'eo ket ken aes d'ober.

III) Ar brezhoneg en deskadurezh

1. Hag-eñ, ma vezit dilennet, e sikouroc'h da ziorren hentennoù divyezhek ha dre soubidigezh nevez ? Ha da gehentiñ war an hentennoù-se ? Peseurt youl ho peus ?

Sikourimp da ziorren hentennoù divyezhek Diwan, Dihun ha Div Yezh. Pouezus eo evidomp souten ar brezhoneg ouzh ar re youankañ. C'hoant hon eus ivez reiñ klasoù brezhonek da muioc'h a vugale er skolioù kentañ derez evit ma vefe kelennet hor yezh abred. C'hoant hon eus ma vefe bev ar yezh nemet er skolioù met ivez er-maez ar skolioù gant obererezhioù er-maez ar skol e brezhoneg.

2. Skoazell a reoc'h evit arc'hantaouiñ krouidigezh magourioù ha/pe lec'hioù degemer all evit bugaligoù e brezhoneg ?

E skoazellimp krouidigezh magourioù e brezhoneg.

3. Prest oc'h da genderc'hel da skoazell skolioù DIWAN ar gumun a-fed kellidañ ha da dalañ ur skodennskol kevatal ? Pe da reiñ ar skodenn-skol da vugale ho kumun a ya d'un hentenn divyezhek pe dre soubidigezh en ur gumun all ?

Prest omp da genderc'hel da skoazell skol Diwan.

4. Prest oc'h da ginnig 1 eurvezh brezhoneg d'an holl skolidi ha skoliadezed ?

C'hoant hon eus ma vefe dizoloet ar brezhoneg d'ar muiañ a skolidi e Gwened. Goude, ret eo gwelet pegement a goust ur politikerezh-se d'ober. Marteze ne 'vez ket graet en ur bloc'had met kreskidik. Setu hon eus ur pal met gwelet 'vo penaos ober goude.

IV) Ar brezhoneg e buhez an Dinaz

1. Ma z'oc'h dilennet, hag-eñ e vo savet ur post a zilennad daveat ha dileuriet evit ar brezhoneg, ken evit kêr, ken evit ar veurgêr ? Ur c'hefridiad gouestlet a-bezh d'an danvez-se ? Daoust hag e vo roet d'ar politikerezh a-fet yezh ur raksteuñv a-ziforc'h hag a-vent gant an daeoù hag an ezhommoù ? Peseurt sammad ? (erbedet : 1€/bloaz da nebeutañ dre annezad)

Gwelet 'vo evit ur dilennad-veurgêr evit ar brezhoneg gant ar gumunioù all. Un dilennad evit ar brezhoneg e vo e Gwened koulskoude. N'hon eus ket rakwelet ur post-kefridiad a-bezh ar brezhoneg. Gwelloc'h eo hervezomp lakaat arc'hant war raktresoù fetis. E vo arc'hant a-wal'ch evit ar raktresoù presadennet uheloc'h.

2. Hag a-du oc'h evit ensaviñ ur c'hengor ez-dinazel/bodad kuzuliañ hag eveshaat engouestladennoù karta "Ya d'ar brezhoneg" hag en em vodfe div wezh bep bloaz.

A-du omp gant ar kinnig-se.

3. Hag a-du ez oc'h da niveriñ pet gwazour-ez divyezhek a zo er strollegezh ha talvoudekaat, mar fell dezho, o barregezh a-fet yezh ? Pe da vare ?

A-du omp ivez. Abreitañ ar gwellañ.

4. Ha prest oc'h da drebadekaat ha kreñvaat ar c'hinnigoù prantadoù-stummañ d'ar brezhoneg evit ar wazourien-kêr ? Penaos ?

Prest omp da greñvaat ar c'hinnigoù prantadoù-stummañ d'ar brezhoneg evit ar wazourien-kêr. Posupl eo dija gant ar sistem prantadoù-stummañ a-vremañ met muioc'h a ditouroù 'vo roet d'ar wazourien.

5. Hag a-du oc'h evit kinnig un degemer divyezhek e gwazerezhioù zo, gant koskor a-youl-vat, o staliañ ar panellerezh rekis hag hewel el lec'hioù dibabet (skritelloù, badjoù..) ?

Prest omp ivez ma'z eus gwazourien prest d'ober ar c'hinnig. E vo ur wir araokadenn da lakaat hor yezh da vevañ er vuhez pemdez.

6. Hag emouestlañ a rit da enskrivañ ar varregezh "brezhoneg" war vuioc'h a fichenoù-stael ? (ATSEM, Levraoueg, degemer ar c'hevredig, talvoudekaat ar glad...)?

Prest omp ivez.

7. Degemer a reot ar c'hentanvioù brezhonek e Marilh ar Boblañs ?

Evel-just.

8. Ha kinniget e vo ganeoc'h (evel e Roazhon) ul levrig-familh divyezhek ?

C'hoant hon eus e vez divizet ar divyezhezh al levrig-familh gant ar nevez Bodad Geodedel Wenediz. An demokratelezh a-stroll a zo pouezus evidomp ha setu un abeg ma vefe mat da lakaat da dabutal gant ar keodederien.

9. Hag-eñ e vo staliet ganeoc'h ur skritellerezh divyezhek ouzh savadurioù ha karbedoù an Ti-Kêr, an Tolpad ?

Prest omp da cheñch ar skritellerezh ha mont war ar divyezhezh.

Trugarez deoc'h evit an amzer a gemerit evit respont d'ar goulennaoueg-se.

***Kasit ho respontoù deomp a-raok ar 5 a viz Meurzh mar plij d'ar chomlec'h:
contact@aita.bzh***